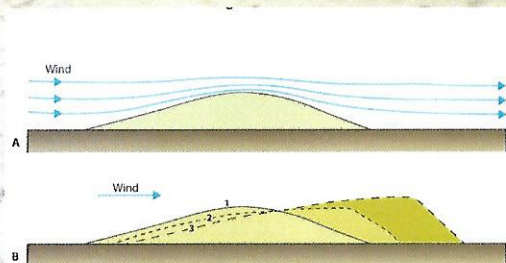

Bijzondere geschiedenis

Zo'n 240.000 - 120.000 jaar was het koud! Tijdens deze zogenoemde Saale-ijstijd werd Noord-Nederland bedekt met landijs uit Scandinavië. Het ijs bracht stenen en klei mee. Toen het ijs smolt bleef dit materiaal achter en was het Drentse keileemplateau gevormd. Een ijslob had vanuit het noordoosten een lage keileemrug opgestuwd, ingesloten door beekdalen. Deze beekdalen zijn nog goed herkenbaar. Ten noorden van de rug ligt het dal van de Westerborkerstream en ten zuidwesten het dal van de Ruimsloot, een zijbeek van de Westerborkerstream. Tijdens de laatste ijstijd, de Weichsel-ijstijd zo'n 116.000 tot 12.000 jaar geleden, was Drenthe niet door ijs bedekt. Wel was het ijs- en ijskoud en waaide het stevig. Enorme hoeveelheden zand woeien over Drenthe en bedekten de keileemrug. Op de flanken van de rug ontstonden zo aaneengeschaalde duinen.

Ontstaan van Dekzandrug Orvelte

Mensen in beeld

Sinds zo'n 10.000 jaar wonen hier mensen. In het begin waren het jagers en verzamelaars die hun kampementen bouwden aan de rand van beekdalen. Sinds de Bronstijd (2000 - 800 voor Chr.) werden de hoger gelegen gronden voor landbouw gebruikt. Vooral de hoogste delen van de ruggen vond men geschikt. Op de dekzandrug zijn boven- en ondergronds sporen te vinden van oude bewoning en gebruik. Voorbeelden zijn grafheuvels, raatakkers (kleine akkertjes met lage walletjes er omheen) en prehistorische boerenerven. Op luchtfoto's zijn walletjes van oude raatakkercomplexen te zien. In het Reijntjesveld ligt een grafheuvel. Naast dit heideveld is een boerderij uit de IJzertijd herbouwd, die een indruk geeft van de bewoning uit die tijd. Bovendien zijn enkele raatakkers aangelegd. Op zulke akkers verbouwden de prehistorische boeren primitieve granen zoals emmertarwe en spelt. In de late middeleeuwen ontstond geleidelijk aan het typisch Drentse esdorpenlandschap met dorpen op de flank van een beekdal. Door intensief landgebruik is het zand na de middeleeuwen gaan stuiven en ontstonden enkele stuifzandgebieden.

IJzertijdboerderij Orvelte

Orvelte Noordes

Grote veranderingen

In de 19e eeuw bestond Drenthe voor bijna 70% uit heide. Bos was er vrijwel niet meer. De beekdalen waren kleddernat en vaak alleen geschikt als hooiland. Rundvee graasde op de hogere delen van het beekdal. Houtwallen hielden het vee in de weilanden. Rond de dorpen lagen de akkers, de zogenaamde essen. Hierop verbouwden de boeren granen als winterrogge, maar ook aardappels en voederbieten. Schaapskuddes en rundvee zwierven met hun herders over de heide. Eeuwenlang werden de akkers met schapenpoep uit de stal en met heideplaggen bemest. De bodems onder de essen, de stuifzanden en de oude houtwallen getuigen van deze geschiedenis. Toen de kunstmest zijn intrede deed, waren de schapen niet meer nodig. De heidevelden werden vanaf het einde van de 19e eeuw in rap tempo ontgonnen tot akkers, weilanden of bos. Rond Orvelte is het Reijntjesveld gelukkig overgebleven. Rond 1950 kwamen de ruilverkavelingen. Grote machines deden hun intrede. De landbouw werd grootschaliger, veel houtwallen en singels verdwenen. De natte beekdalen werden droger.

Orvelte e.o. ca 1900